

Maaseutuohjelman toteuma 31.12.2022 ja tuloskehys

Seurantakomitean kokous 7.6.2023





Maaseutuohjelman toteuma 31.12.2022

Maaseuturahasto

- Maksettu 6 976 281 142 euroa -> 93,3 % kehyksestä
- Sidottu 7 442 682 557 euroa -> 99,5 % kehyksestä

Maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitus (EURI)

- Maksettu 130 779 857 euroa -> 63 % kehyksestä
- Sidottu 7 442 682 557 euroa -> 97 % kehyksestä



Tuloskehys 1/3

Prioriteetti 2

- **Julkiset menot** (vain osarahoitteinen)
Tavoite: 579,5 M€
31.12.2022: 454,4 M€ (78,4 %)
(sidottu 554,1 M€; 95,6 %)
- **Investointi- ja aloitustukia saaneet tilat**
Tavoite: 6 450 tilaa
31.12.2022: 4 852 tilaa (75,2 %)

Prioriteetti 3

- **Julkiset menot** (vain osarahoitteinen)
Tavoite: 709,6 M€
31.12.2022: 643,3 M€ (90,7 %)
(sidottu 706,5 M€; 99,6 %)
- **EHK-sitoumukset**
Tavoite: 6 100 tilaa
31.12.2022: 5 601 tilaa (92 %)



Tuloskehys 2/3

Prioriteetti 4

- **Julkiset menot** (vain osarahoitteinen)
Tavoite: 5 224 M€
31.12.2022: 5 084,5 M€ (97,3 %)
(sidottu 5 147 M€; 98,5 %)
- **YMP-sitoumusala**
Tavoite: 2 255 000 ha
31.12.2022: 2 040 000 ha (90,5 %)

Prioriteetti 5

- **Julkiset menot** (vain osarahoitteinen)
Tavoite: 80,5 M€
31.12.2022: 59,2 M€ (73,5 %)
(sidottu 79,8 M€; 99,1 %)
- **Investointitukia saaneet tilat (5c ja d)**
Tavoite: 910 tilaa
31.12.2022: 1 336 tilaa (146,8 %)



Tuloskehys 3/3

Prioriteetti 6

- **Julkiset menot** (vain osarahoitteinen)
Tavoite: 922,7 M€
31.12.2022: 683,6 M€ (74,1 %)
(sidottu 865,1 M€; 93,8 %)
- **Leader-toiminnan kattama väestö**
Tavoite: 1,8 milj. hlö
31.12.2022: 2,7 milj. hlö (150 %)

Prioriteetti 6

- **Perustamistukea tai investointitukea saaneet yritykset (6.2 ja 6.4)**
Tavoite: 4 600 yritystä
31.12.2022: 3 257 yritystä (70,8 %)



Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 tavoitteet ja toteuma

	Tavoitteet		Tavoite 2025		Toteuma 31.12.2022*	josta Leader- ryhmien osuus	Elvytysrahoitus	
	rahoituskaudelle 2014-2020(2023)	josta Leader- ryhmien osuus	(ei sis. elvytystä)	josta Leader- ryhmien osuus			Tavoite	Toteuma
Koulutukseen osallistuneet henkilöt	25 000 hlö	5 000 hlö	44 700 hlö	5 600 hlö	81 606 hlö	6 391 hlö		
Investointitukea saaneet maatilat	7 000 tilaa		9 000 tilaa		7 708 tilaa		500	704
Nuorten viljelijöiden aloitustukea saaneet	2 700 tilaa		2 700 tilaa		1 999 tilaa			
Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden jalostukseen, markkinoille saattamiseen ja kehittämiseen investoineet yritykset	550 yritystä	50 yritystä	750 yritystä	150 yritystä	816 yritystä	189 yritystä	100	16
Eläinten hyvinvoinnin edistämiseen sitoutuneet maatilat	4 500 tilaa		6 100 tilaa		5 601 tilaa			
Neuvontaa saaneet maatilat	43 000 tilaa		43 000 tilaa		22 932 tilaa			
- neuvontakäynnit (ei sis. tavoitteeseen)					n. 101 000 kpl			
Ympäristö- ja ilmastotoimiin sitoutuminen	83 % KMM:sta		83 % KMM:sta		90 %			
Luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutuminen	16 % KMM:sta		16 % KMM:sta		13,8 %			
Yritysten perustaminen ja toiminnan kehittäminen	6 000 yritystä	500 yritystä	6 600 yritystä	2 000 yritystä	6 434 yritystä	3 177 yritystä	400	93
Luodut työpaikat	5 700 työpaikkaa	1 700 työpaikkaa	7 000 työpaikkaa	2 500 työpaikkaa	11 778 työpaikkaa	3 802 työpaikkaa		
- lisäksi muut yritys- ja hanketoiminnassa luodut työpaikat (ei sis. tavoitteeseen)					3 843 työpaikkaa	840 työpaikkaa		
- lisäksi myötävaikutetut työpaikat (ei sis. tavoitteeseen)					n. 50 000 työpaikkaa			
Hankkeet	3 910 hanketta	3 000 hanketta	6 010 hanketta	4 500 hanketta				
- palveluiden ja kylien kehittäminen	3 500 hanketta		5 100 hanketta		5 249 hanketta	4 856 hanketta		
- laajakaistahankkeet	100 hanketta		100 hanketta		154 hanketta	34 hanketta	40	13
- yhteistyötoimet	310 hanketta		810 hanketta		1 159 hanketta	315 hanketta	20	7
- lisäksi koulutus- ja tiedosvälityshankkeet (ei sis. tavoitteeseen)					490 hanketta	152 hanketta		

*Päätyneet hankkeet ja hankkeet, joista on maksettu vähintään yksi välimaksu



Ohjelman tavoitteet ja toteuma 31.12.2016

	Tavoite	<i>josta Leader-ryhmien osuus</i>	Toteuma 31.12.2016	<i>josta Leader-ryhmien osuus</i>
Koulutukseen osallistuneet henkilöt, hlö	25 000 hlö	<i>5 000 hlö</i>		
Investointitukea saaneet maatilat, kpl	7 000 tilaa			
Nuorten viljelijöiden aloitustukea saaneet, kpl	2 700 tilaa		20 tilaa	
Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden jalostukseen, markkinoille saattamiseen ja kehittämiseen investoineet yritykset, kpl	550 yritystä	<i>50 yritystä</i>	46 yritystä	<i>6 yritystä</i>
Eläinten hyvinvoinnin edistämiseen sitoutuneet maatilat, kpl	4 500 tilaa		6 334 tilaa	
Neuvontaa saaneet maatilat, kpl	43 000 tilaa		10 417 tilaa	
Ympäristö- ja ilmastotoimiin sitoutuminen, %	83 % KMM:sta		90 % KMM:sta	
Luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutuminen, %	16 % KMM:sta		9,7 % KMM:sta	
Yritysten perustaminen ja toiminnan kehittäminen, kpl	6 000 yritystä	<i>500 yritystä</i>	244 yritystä	<i>106 yritystä</i>
Luodut työpaikat, kpl	5 700 työpaikkaa	<i>1 700 työpaikkaa</i>	17 työpaikkaa	<i>2 työpaikkaa</i>
Hankkeet	3 910 hanketta	<i>3 000 hanketta</i>	151 hanketta	<i>147 hanketta</i>
- palveluiden ja kylien kehittäminen, kpl	3 500 hanketta		148	<i>144 hanketta</i>
- laajakaistahankkeet, kpl	100 hanketta			
- yhteistyötoimet, kpl	310 hanketta		3	<i>3 hanketta</i>
Koulutushankkeet, kpl			14	<i>2 hanketta</i>



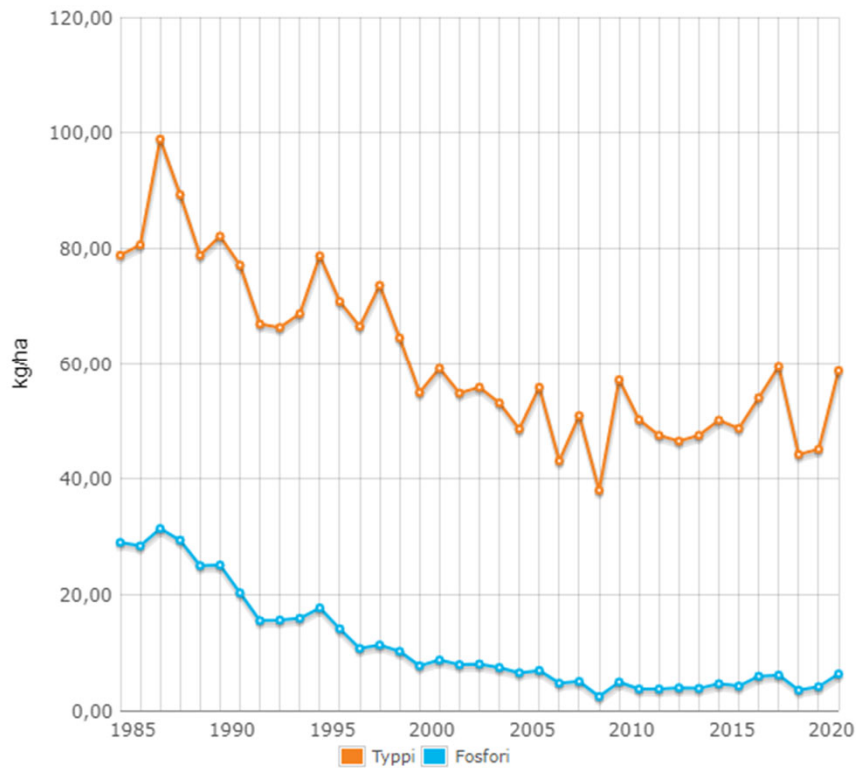
Toimintaympäristö on muuttunut

- Maatilojen määrä
 - 2012: 58 600 (joista kotieläintiloja 20 347)
 - 2022: 43 611 (joista kotieläintiloja 10 626)
 - Tilojen määrä on vähentynyt lähes 26 %
- Tilakoko
 - 2012: 41 ha
 - 2022: 52 ha
 - Keskimääräinen tilakoko on kasvanut lähes 27 %



Ravinnetaseet

Typpi- ja fosforitaseiden kehitys suomalaisilla pelloilla, kg/ha



Lähde: Luonnonvarakeskus.

	2000—2006	2007—2013	2014—2020	2021	2022—2024
Typpitase, kg N/ha	53,8	46,3	49,9	58,7	<46,0
Fosforitase, kg P/ha	7,6	4	4,6	6,3	<5,0

	Typpitase, ka 2017-2021	Fosforitase, ka 2017-2021
Uudenmaan ELY-keskus	42,9	0,5
Varsinais-Suomen ELY-keskus	62,0	3,4
Satakunnan ELY-keskus	56,5	3,5
Hämeen ELY-keskus	39,7	0,8
Pirkanmaan ELY-keskus	28,8	1,4
Kaakkois-Suomen ELY-keskus	33,5	0,5
Etelä-Savon ELY-keskus	30,5	1,7
Pohjois-Savon ELY-keskus	57,0	3,9
Pohjois-Karjalan ELY-keskus	18,4	1,0
Keski-Suomen ELY-keskus	29,6	1,8
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	53,9	5,4
Pohjanmaan ELY-keskus	64,2	7,5
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	36,4	2,7
Kainuun ELY-keskus	51,7	4,6
Lapin ELY-keskus	41,9	3,9
Valtakunnalliset taseet 2017-2021	52,3	5,2
Valtakunnallinen tavoite	< 46	< 5



Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Maaseudun kehittämisen tunnusluvut

	2017	2018	2019	2020	2021
Maaseutualueella sijaitsevien yritysten toimipaikkojen osuus kaikista toimipaikoista, %	36,3	35,7	35,0	35,0	-
Työllisyysaste yhteensä	66,8	68,4	68,3	65,8	-
— harvaan asuttu maaseutu	61,9	63,9	64,4	63,3	-
— ydinmaaseutu	66,1	67,6	67,4	66,4	-
— kaupunkien läheinen maaseutu	70,9	72,3	72,3	70,2	-
— kaupungit	66,7	68,3	68,2	65,3	-
Vakituisesti maaseutualueilla asuvien ja kesäasukkaiden osuus väestöstä, %	36,8	36,5	36,2	35,7	35,2
Maaseutualueilla asuvien osuus väestöstä, %	29,0	28,7	28,4	28,2	28,0
Maaseutualueilla yöpyneiden osuus kaikista yöpyneistä, %	32,3	32,5	31,9	40,5	39,2

Työllisyysaste, Manner-Suomi

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Työllisyysaste yhteensä	64,3	65,0	66,8	68,4	68,3	65,8
- maaseutualueet	64,2	65,2	67,0	68,6	68,7	67,3
- kaupungit	64,3	64,9	66,7	68,3	68,2	65,3

Kiitos!



Maaseutuohjelman rahoitussuunnitelman muutosesitys

Seurantakomitean kokous 7.6.2023





Rahoitussuunnitelman muutosesitys

Maaseutuohjelman rahoitussuunnitelma (milj. euroa)	Maaseutuohjelma (16.8.2021 hyväksytty versio)				Muutosesitys				Maaseutuohjelma muutosesityksen jälkeen			
	Julkinen rahoitus yhteensä	Maaseuturahasto-osuus	Kansallinen lisärahoitus	Elvytysrahoitus 2021-2022	Julkinen rahoitus yhteensä	Maaseuturahasto-osuus	Kansallinen lisärahoitus	Elvytysrahoitus 2021-2022	Julkinen rahoitus yhteensä	Maaseuturahasto-osuus	Kansallinen lisärahoitus	Elvytysrahoitus 2021-2022
M01. Koulutus ja tiedonvälitys	85 650 000	35 973 000			- 3 000 000	- 1 260 000			82 650 000	34 713 000	-	-
M02. Neuvonta	45 600 000	19 152 000			-	-			45 600 000	19 152 000	-	-
M04. Investoinnit fyysiseen omaisuuteen	624 400 000	262 248 000		45 300 000	-	-	-	615 000	624 400 000	262 248 000	-	44 685 000
M04.1 Tuki maatalojen investointeihin	509 400 000	213 948 000	656 000 000	43 300 000	-	-	-	355 000	509 400 000	213 948 000	656 000 000	42 945 000
M04.2 Tuki maataloustuotteiden jalostukseen, kaupan pitämiseen ja/tai kehittämiseen	108 000 000	45 360 000		2 000 000	-	-	-	260 000	108 000 000	45 360 000	-	1 740 000
M04.4 Tuki maatalouden ei-tuotannollisiin investointeihin	7 000 000	2 940 000			-	-			7 000 000	2 940 000	-	-
M06. Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen	303 738 095	127 570 000		24 000 000	-	-	-	5 100 000	303 738 095	127 570 000	-	18 900 000
M06.1 Yrityksen perustamistuki nuorille	72 600 000	30 492 000	67 000 000		-	-			72 600 000	30 492 000	67 000 000	-
M06.2 Yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla	22 400 000	9 408 000		500 000	-	-			22 400 000	9 408 000	-	500 000
M06.4 Tuki investointeihin muun kuin	208 738 095	87 670 000	10 000 000	23 500 000	-	-	-	5 100 000	208 738 095	87 670 000	10 000 000	18 400 000
M07. Maaseudun palvelujen ja kylien	135 350 000	56 847 000		16 000 000	- 4 000 000	- 1 680 000		85 000	131 350 000	55 167 000	-	15 915 000
M10. Ympäristökorvaukset	2 236 330 000	939 258 600		10 522 000	-	-	-	16 000	2 236 330 000	939 258 600	-	10 506 000
M11. Luonnonmukainen tuotanto	359 800 000	151 116 000		105 684 026	- 800 000	- 336 000		6 120 000	359 000 000	150 780 000	-	111 804 026
M13. Luonnonhaittakorvaukset	4 903 525 873	1 054 053 567	2 393 874 524		6 800 000	2 856 000			4 910 325 873	1 056 909 567	2 393 874 524	-
M14. Eläinten hyvinvointi	539 001 429	226 380 600			7 000 000	2 940 000			546 001 429	229 320 600	-	-
M16. Yhteistyö ja innovaatiot	164 600 000	69 132 000		6 000 000	-	-		304 000	164 600 000	69 132 000	-	5 696 000
M19. Leader	383 000 000	160 860 000			- 6 000 000	- 2 520 000			377 000 000	158 340 000	-	-
M20. Tekninen apu	90 000 000	37 800 000			-	-			90 000 000	37 800 000	-	-



Muutosesityksen aikataulu

- Muutosesitys lähetetään komission hyväksyttäväksi syys-lokakuussa
- Komission hyväksymisprosessi voi johtaa muutosesityksen hienosäätöön
- Seurantakomitean päätös sisältäisi mahdollisuuden tehdä pieniä muutoksia 7.6. pidettävässä kokouksessa hyväksyttävään muutosesitykseen



RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Ruokaviraston ajankohtaiskatsaus

Raisa Ikonen, osastonjohtaja
Hannele Sankari, yksikönjohtaja

Seurantakomitea

7.6.2023



RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Maaseudun kehittämissosaston näkemyksiä kaudesta 2014-2022

Toimeenpanoa sävyttivät...



- Rakennetukien haku alkoi v. 2015 ja hanke- ja yritystukien v. 2016.
- Maaseutuvirasto, Elintarviketurvallisuusvirasto ja osa Maanmittauslaitosta yhdistyivät v. 2019.
- **Siirtymäkausi 2021-2022** antoi välttämätöntä joustoa kausien vaihteeseen.
- **Covid-19 –pandemia** muutti toimintaa: etätyöstä tuli arkea ja digiloikka piteni. Keväällä 2022 alkanut maaseutuyritysten ja maatalouden väliaikaisten tukien toimeenpano päättyi vuoden 2021 lopulla. Komission poikkeusasetusten mukaisesti tarkastusten tekemiseen tuli joustoja vuosina 2021-2022.
- **Pitkään jatkunut yleinen maatalouden kannattavuuden heikkeneminen**, Valion sopimustuotantoon siirtyminen ja helmikuussa 2022 käynnistyneen Ukrainan sodan vaikutukset näkyivät rakennetukien, erityisesti suurten maatalousinvestointien hakemusmäärissä kauden lopulla. Nuorten viljelijöiden aloitustuissa jäätiin tavoitteista.
- **Elinkeinojen kehittämisessä** hanke- ja yritystukien ketjuttaminen paransi ohjelman vaikuttavuutta, kun yritysryhmähankkeita opittiin kauden edetessä toteuttamaan laajemmin.
- **Kumppanuudet** YT-alueiden, ELY-keskusten ja Leader-ryhmien kanssa vahvistuivat.
- **Maaseutuverkostoa palvelevan yksikön** toiminta eli ajassa. Toiminta jatkuu keskeytyksettä CAP27-suunnitelmakaudelle.
- **Tukien merkitys** maaseudulle ja maataloudelle oli tärkeä. Tavoitteisiin päästiin.

Yleisiä toimeenpanon asioita kauden lopulla hanke-, yritys- ja rakennetuissa 1/2



- Vuosina 2021-2022 keskityttiin **siirtymäkauden ja elpymisvälineen** toimeenpanoon sekä ohjelmakauden täysimääräisen toteutumisen varmistamiseen (ohjeistus ja koulutukset).
- **Maatalouden investointeihin** vaikutti epävarmuus alalla. Maatilojen investointitahti hiipui ohjelmakauden lopulla, ja varsinkin suuriin investointeihin haettiin vähän tukea. Toisaalta energiainvestointeja tuettiin paljon.
- **Yritystukien elpymisväline** oli käytettävissä juuri oikeaan aikaan. Yritysten siirtymistä käyttämään uusiutuvaa ja edullisempaa energiaa pystyttiin tukemaan energiahintojen kallistuessa.
- Kehittämishankkeiden toteutuksessa jatkettiin edelleen COVID19-epidemian aikana laajasti käyttöön otettujen **ns. uusien toteuttamistapojen käyttöä**, mm. virtuaalisia tapaamisia.
- Elpymisvaroista tuettiin erityisesti maaseudun innovaatioryhmiä ja laajakaistainvestointeja.

Yleisiä toimeenpanon asioita kauden lopulla hanke- yritys- ja rakennetuissa 2/2



- **Uudet kustannusmallit** (flat rate, kertakorvaus) tulivat käyttöön ja tutuiksi.
- **Ohjelmakauden 2014-2022 sulkeminen** etenee tavanomaisena rahoitettujen toimien toteuttamisena sekä toiminnan tehostettuna seuraamisena.
 - Sulkemisesta on annettu työohje hallinnolle, 3570/03.01.20.10/2019. Huomioitu siirtymäkauden asetuksen (EU) 2020/2220 mukaiset muutokset ohjelmakauden toteuttamiselle, mm. 2 v. siirtymäajan vaikutukset aikatauluihin.
 - Seurataan säännöllisesti toimien toteuttamista ohjeen mukaisesti sekä hankkeiden ja maksujen etenemistä.
 - Pyritään varmistamaan täysimääräinen maksuaste ja että kaikki toimet saadaan toteutettua loppuun oikein ja ajallaan.



Leader-toiminta kehittyi kauden edetessä

- Leader-ryhmien toimintarahan myöntäminen ja maksaminen siirtyi 2014-2022 ohjelmakauden alussa ELY-keskuksista Ruokavirastoon.
 - Alkuhaasteiden jälkeen myöntäminen ja maksaminen ovat sujuvoituneet.
- Leader-ryhmien valmistelutuki CAP27-kehittämisstrategian valmisteluun tuli uutena tukimuotona haettavaksi 2021-2022.
- Leader-toiminnan tukena toimittiin ohjeistamalla, kouluttamalla ja ohjaamalla.
- Yhteistyö Leader-ketjussa parantui läpi ohjelmakauden. Yhteistyön helmenä syntyi CAP27-kauden uusi toimintarahamalli.

Toimintarahan maksamisen seuranta 2016 – 2023

Määrät ja käsittelyajat



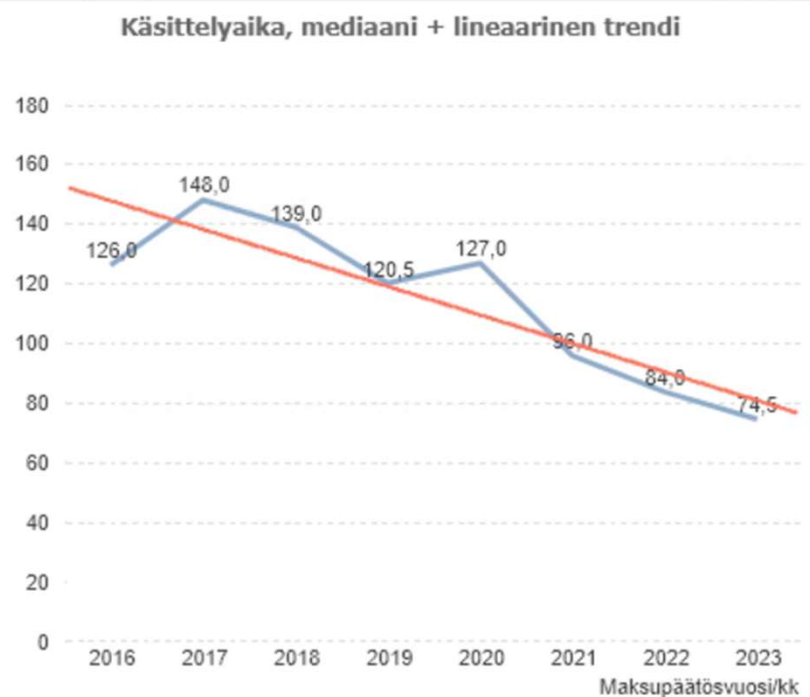
Maksupäätösvuosi, päätökset kpl + lineaarinen trendi



Vireilletulovuosi, päätökset kpl + lineaarinen trendi



Käsittelyaika, mediaani + lineaarinen trendi



- Toimintarahan maksaminen jatkuu, alkuvuonna vireille 31 maksuhakemusta.
- Hyvien käytäntöjen jakaminen ja riittävä resursointi on lähes puolittanut käsittelyaikamediaanin alkukaudesta.



Yleisiä toimeenpanon ajankohtaisia asioita

Non-IACS -tukien tarkastukset

Vuoden 2022 tarkastukset tehtiin poikkeusasetuksen (EU) 2022/1216 mukaisesti, kuten vuosina 2020-2021.

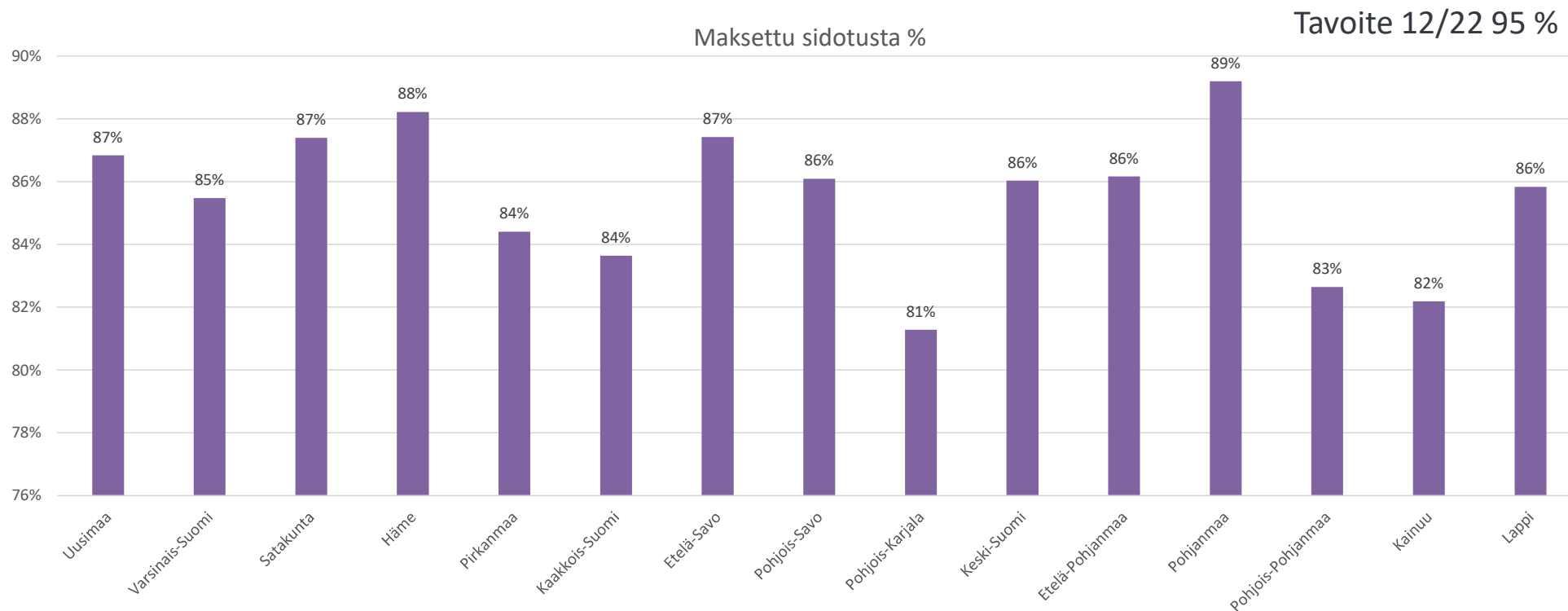
- Paikanpäällä käytiin ainoastaan poikkeustapauksissa, muutoin tarkastukset tehtiin asiakirjatarkastuksina ja etäyhteyksien avulla sekä tuensaajan lähettämien valokuvien perusteella.
- Uuden poikkeusasetuksen viivästyminen aiheutti epävarmuutta investointien hallinnollisten varmennusten toteuttamiseen kevään 2023 aikana.

DG Agrin vuoden 2021 non-IACS tarkastuksen lisätarkastukset on raportoitu toimenpiteiden 16.2 ja 4.2 osalta. Komissio on pyytänyt edelleen lisätietoja näiden osalta ja todentamisviranomaisen varmennuksen lisätarkastusten varmennuksesta kesäkuun loppuun mennessä.

Maksetun tuen osuus sidotusta ELY-keskusten EU-valtuudesta (%) 5.6.2023 mennessä (Manner-Suomi n. 86 %)



Kumulatiivinen toteuma. Mukana ovat momentilta 30.10.64 rahoitettavat yritys- ja hanketuet, ei kuitenkaan toimintaraha, tekninen apu tai muu valtakunnallisesti yhdelle ELY-keskukselle hallinnoitavaksi kohdennettu valtuus. Sisältää siirtymäkauden varat.

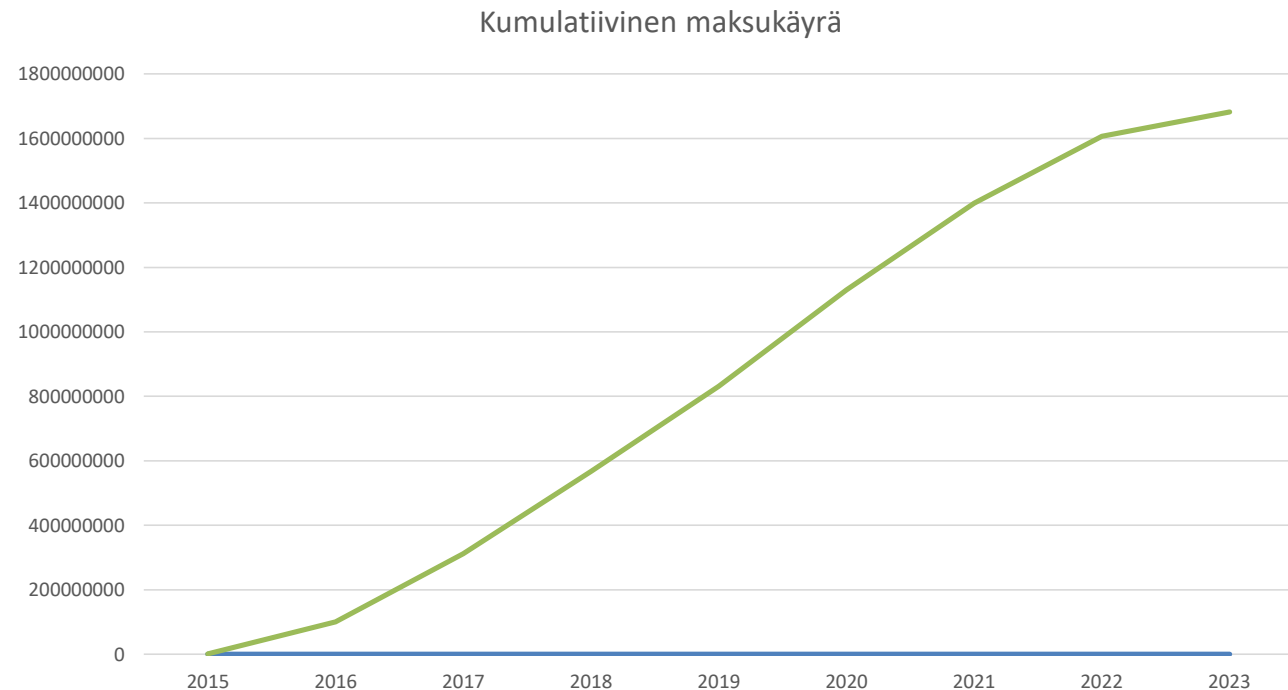


Toimeenpanon tunnuslukuja: hanke-, yritys- ja rakennetukien sekä neuvon, teknisen avun ja toimintarahan maksut (€, EU+valtio) 2015-touko/2023



Ruokavirasto on maksanut 5.6.2023 mennessä tukia yli 1,6 miljardia euroa.

Maksujen määrä on noussut tasaisesti vuodesta 2016.

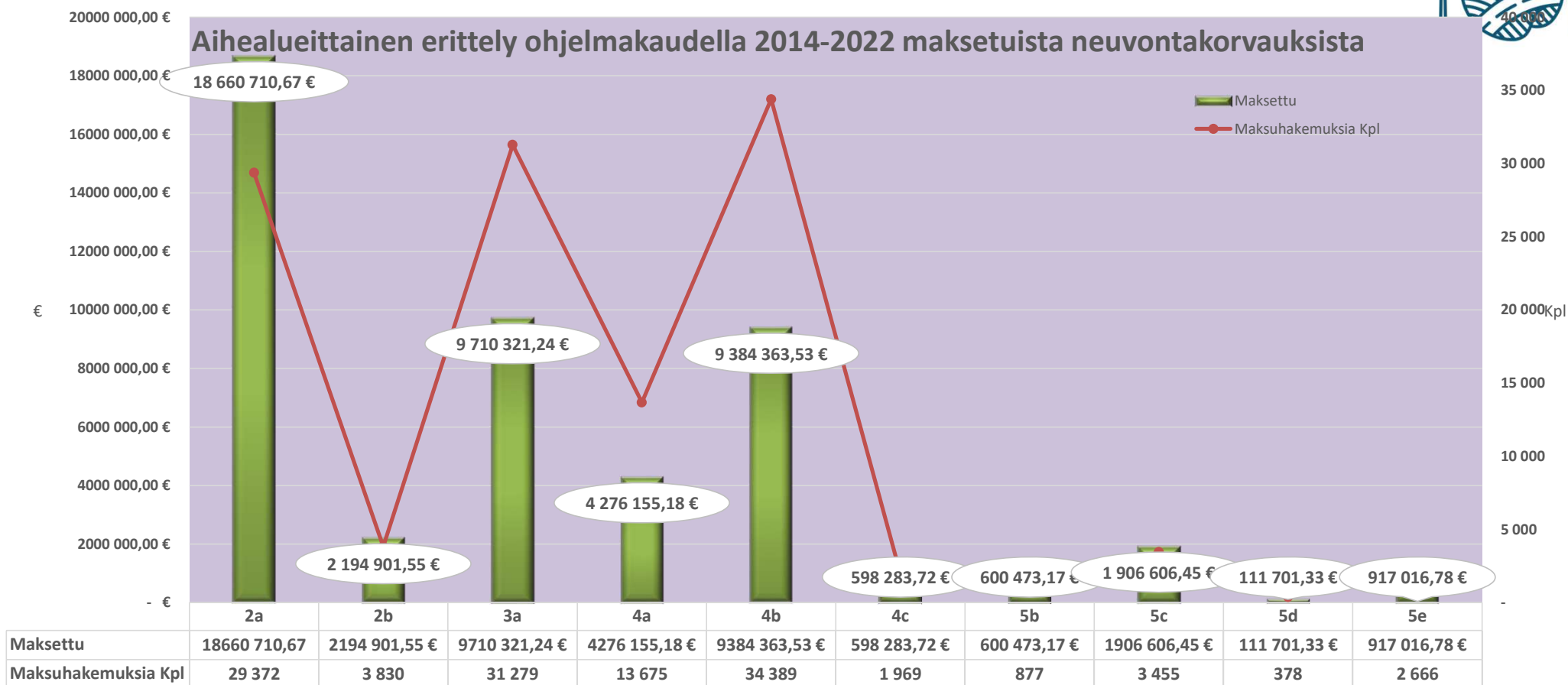


Neuvo 2020 -maatilojen neuvontajärjestelmä 1/2



- **Neuvontakorvaus säilytti suosionsa kauden loppuun asti.** Neuvojarekisterissä oli kauden päättyessä yli 1 000 neuvojaa ja neuvontakorvauksia maksettu n. 48,4 milj. €, hyväksytyjä maksuhakemuksia n. 122 000 kpl ja neuvontaa saaneita tiloja yhteensä 22 805 kpl.
- Vuoden 2022 lopulla ennakoilmoitusten loppuryntäys: 11-12/2022 yli 8 000 ennakoilmoitusta. Näistä yli 4 400 odotti maksuun hakemista kesäkuun alussa. Myös neuvojahakemuksia tuli tavanomaista enemmän kauden lopulla.
- Neuvontapalveluissa vuonna 2023 tapahtunutta:
 - Kauden 2014-2022 hyväksytyt neuvojat siirrettiin Hyrrä-järjestelmässä CAP27-suunnitelmakauden vastaaviin neuvontaosioihin. Kauden 2014-2022 neuvojahakemusten käsittely jatkunut näihin päiviin saakka.
 - CAP27-suunnitelmakauden neuvontakorvauksen ennakoilmoitukset ja neuvojahakemukset avautuivat helmikuussa 2023.
 - Maksujen hakeminen ollut mahdollista toukokuusta 2023 lähtien.
 - Maksaminen alkaa kesäkuussa 2023.

Neuvo 2020 -maatilojen neuvontajärjestelmä 2/2



- 2a** Maatilojen kilpailukyvyyn parantaminen ja maatalouden monipuolistaminen
- 2b** Maanviljelijöiden ammatillisen osaamisen parantaminen ja sukupolven vaihdosten helpottaminen
- 3a** Ruokaketjut, paikalliset markkinat ja lähiruoka sekä eläinten hyvinvoinnin edistäminen
- 4a** Maisemanhoito ja luonnon monimuotoisuuden ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen
- 4b** Vesien ja maanhoidon edistäminen sekä vesipuitedirektiivin tavoitteisiin vastaaminen
- 4c** Eroosion estäminen ja maaperän hoidon parantaminen

- 5b** Maatalouden ja elintarvikejalostuksen energiatehokkuuden lisääminen
- 5c** Uusiutuvien energialähteiden ja biotalouden raaka-aineiden hankinnan ja käytön helpottaminen
- 5d** Maatalouden kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentäminen
- 5e** Hiilen sitomisen edistäminen maa- ja metsätaloudessa

Hyrrä-verkkopalvelu



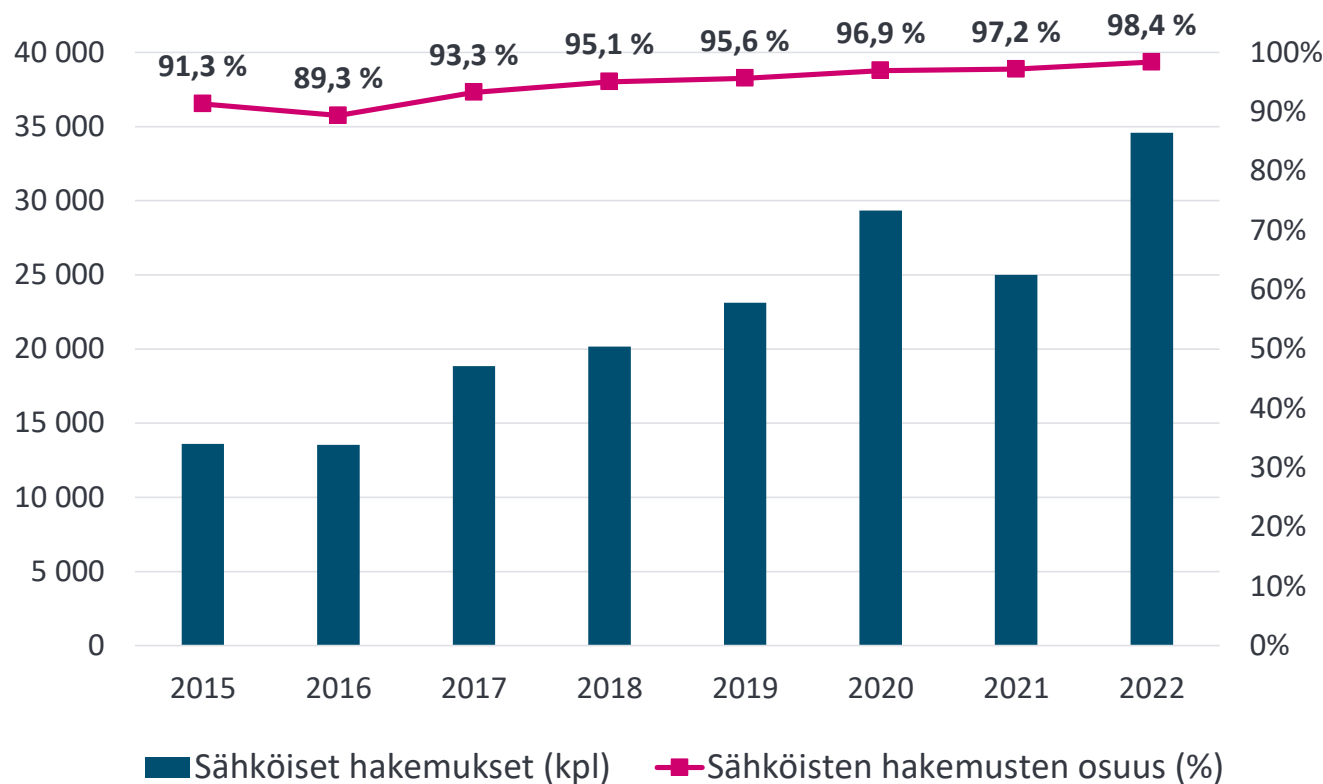
- Kauden 2014-2022 toimeenpanoa varten kehitetyn Hyrrä-verkkopalvelun toiminta jatkuu CAP27-suunnitelman toimeenpanossa.
 - Vanhat maaseutujärjestelmät (Hanke2007, Rahtu) jäivät pois aktiivikäytöstä.
 - EMKVR-rahaston Suomen toimintaohjelman toimeenpano siirtyi Hyrrä-verkkopalveluun.
- Yritystukitiedot siirtyvät päivittäin Hyrrästä kansalliseen yritystukirekisteriin (Y-ATV).
- Käyttöön otettiin sähköinen arkistointi.
- Kauden aikana Hyrrä kehittyi asiakaspalautteen perusteella toimivaksi ja luotettavaksi järjestelmäksi. Kehittäminen jatkuu tulevana vuosina esimerkiksi raportoinnin osalta.
- Hyrrä osoitti kauden aikana järjestelmän sähköisen asioinnin tehokkuuden erityisesti kriisitukien nopeana käynnistymisenä.

Toimeenpanon tunnuslukuja: sähköisten hakemusten määrä/vuosi ja osuus kaikista hakemuksista v. 2015–22



Tukityypit:

- Kehittämishanke
- Teemahanke
- Yritystuki
- Maatalousinvestointi
- Nuoren viljelijän aloitustuki
- Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuki
- Neuvontakorvaus
- ❖ Hakemuksia yht. hieman yli 186 000 kpl





RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Maatalousosaston muistelot ohjelmakaudesta 2014 – 2020 (2022)



Yhteenveto

Toimeenpanossa tapahtui ainakin tämä:

- Viestinnän ja koulutusten digiloikka
- Hakuajankohdat hakivat paikkaansa – mutta yksi ei muuttunut: pääosa hakemuksista lähetettiin päätukihaussa kahden viimeisen hakuviikon aikana
- Viljelijän verkkoasiointi Vipun kehittäminen on pysyvää
- Odottamattomat tilanteet ovat osa arkea: sääilmiöt, korona sekä Ukraina näkyivät vuorovuosina kaikessa tekemisessä

2014



- Vuosi oli vielä siirtymävuosi vanhoilla tukimuodoilla:
 - Uusi geospaatialinen haku eli karttojen piirtäminen ja lohkokäsittely uudistettiin suuritöisenä päätukihakuun Vipussa jo tälle vuodelle, aavistaen vuonna 2015 alkavan uuden ohjelmasisällön aiheuttama muu valtava tekemisen määrä
 - Karttakorjaukset ja hakemuksen jättäminen olivat auki päätukihaussa vain kolme viikkoa 9.4.-30.4.
 - Paperinen Hakuopas toimitettiin päätukihakuun viimeisen kerran
 - Vipun hakemusten palautuksessa ilmeni toimintahäiriöitä, ja hakua jatkettiin viikonlopun tauon jälkeen uudestaan 5.5.-8.5. Sähköisen haun osuus 60 %
 - Paikalliset rankkasateet ja ukkoskuurot aiheuttivat tuhoa jo kylvetyille viljelmille, ja ne saattoivat tuhoutua jopa kokonaan
 - 48-sivuinen Pieni vihreä kirja muuttuvista tuista 2015 lähetettiin paperisena jokaiselle tuenhakijalle kotiin joulukuussa. Kotuksen vetämän Virkakielikampanjan puitteissa Mavi sai kirjaan liittyen kunniamaininnan innostavasta virkakielityöstä
 - Mavilaiset tekivät massiivisen neliviikkoisen, hallinnolle suunnatun koulutuskiertueen bussilla ympäri Suomen



2015



- Sähköpostilla tuensaajille toimitettu 1. viljelijä uutiskirje, jossa kerrotaan toimeenpanon ajankohtaisista asioista, näki päivänvalon 16.2.2015
- Haussa uuden ohjelmakauden mukaiset tuet
 - tekemistä oli paljon, ja mm. Vipun päätukihaku avattiin vaiheittain:
 - peruslohkomuutokset, siirrot, rajakorjaukset 1.3. alkaen
 - kasvulohkojen piirto ja tietojen ilmoittaminen 1.4. alkaen
 - päätukihakemuksen lähettäminen 15.4.-12.5.
 - sähköisen hakemuksen lähetti jo 86 % hakijoista
 - Mm. aktiiviviljelijä, uusi viherryttämistuki ja ympäristökorvauksen suojavyöhykkeet, kohdentamisalat ja tentti keskusteluttivat
 - Syysilmoitus, eli ympäristökorvauksen tiettyjen toteutuneiden toimenpiteiden ilmoittaminen otettiin käyttöön ensimmäisen kerran, ja se tehtiin heti Vipuun. Ilmoitusaika oli 19.-30.10.
 - Sateet ja märkyys yllätti kylvöväen ja venytti kylvökauden yli 30.6. Ylivoimaisen esteen ilmoituksia tuli YTA-alueille ”ovista ja ikkunoista”





2016 ja 2017

- **2016** avattiin päätukihaun toimintoja Vipussa edelleen useassa eri osassa:
 - 14.4. alkaen peruslohkomuutokset ja kasvulohkotietojen ilmoittaminen
 - Päätukihakemuksen täyttö 9.5. alkaen ja hakemuksen jättäminen 26.5.-15.6.
- ⇒ Kylvöalojen muutosilmoitus jäi historiaan, kun hakuaika pidennettiin EU:n sallimaan takarajaan saakka
- **2017**
 - Eläinten hyvinvointikorvauksen sitoumus muuttui 5-vuotisesta yksivuotiseksi
 - toimenpiteiden valinta/korvaus oli haettavissa 11.-31.1. Ajatus eläintukien haun keskittämisestä alkuvuoteen lähti kehittymään
 - Päätukihaun peruslohkomuutokset ja kasvulohkotietojen ilmoittaminen 3.4. alkaen ja hakemuksen jättäminen 2.5.-15.6. Sähköisesti lähetettyjä jo 92 %.
 - Uutta Vipussa mm. ympäristökorvauksen valumavesien hallinta –toimenpiteen lohkojen ilmoittaminen
 - Syyskylvöt jäivät vähäisiksi syksyn märkyiden vuoksi

2018



- Maatilan esitäyttötulosteita ei enää postitettu tiloille, vastaavat tiedot näkyivät Vipussa tai ne sai pyydettäessä kunnasta
- Lohkomuutokset ja päätukihakemuksen jättäminen Vipussa auki 16.4.-15.6. Hakuaika vakiintui ”näille sijoilleen”
- Uutta mm. mahdollisuus jättää hakemuksen liitteitä pdf-dokumenttina ja kertaluonteisen syyskylvömenetystuen haun toteutus Vipussa
- Ympäristökorvauksen peltomaan laatutestin tulosten palauttamista jatkettiin Vipussa 30.4. => 3.5. Syynä häiriöt Valtorin palveluntoimittajan levyjärjestelmässä.

- Päätukihakemuksen jättäjiä ensimmäisen kerran alle 50 000 maatilaa
- JUHLAVUOSI: kymmenes kerta sähköistä Vipu-asiointia!
- Kevätkuivuus riesana, poikkeuslupa EU:sta ekologisen alan kesantojen sadonkorjuuseen ... ja syyskylvöt menivät taas pommiin

2019 ja 2020



- **2019:**
 - Ruokavirasto perustettiin ja Mavin maksajavirastotoiminnot siirrettiin uuden viraston MAALI-linjalle
 - Päätukihaku oli auki 29.4.-17.6.
 - Uutta Vipussa oli mm. mahdollisuus ilmoittaa yhteiskäyttöisten peruslohkojen kasvulohkorajat
- **2020 – ensimmäinen koronakevät:**
 - Hallinnon päätukihakukoulutus hoidettiin Tampereella maaliskuussa, viimeisinä päivinä ennen liikkumisen rajoittamisia
 - YTAt raportoivat siirtyneensä onnistuneesti ”kerrasta” eri tyyppisiin viljelijäverkkokoulutuksiin, muu palvelu puhelimen ja sähköpostin varaan tai asiakasaikavarauksella toimistolla
 - Päätukihaku oli auki 27.4.-15.6.
 - Sitoumuksille ja sopimuksille alettiin tehdä vuoden jatkoja edessä olevan siirtymäkauden vuoksi



2021 ja 2022

- **2021 – toinen koronakevät:**

- Eläinten hyvinvointikorvauksen haun avaamista odoteltiin jonkun verran säädösten antamisaikataulun takia, ja haku oli auki Vipu-palvelussa 18.1.-17.2.
- Päätukihaku oli auki 26.4.-15.6.
- Uutta Vipu-palvelussa oli, pakollisena välilehdellä käyntinä ennen hakemuksen lähettämistä, ympäristösitoumusten muistilista, koska ympäristökorvauksen ehtojen noudattamisessa oli todettu jo useana vuonna paljon puutteita
- Sitoumuksiin ja sopimuksiin tehtiin vuoden jatkot toisen kerran peräkkäin
- Ei-tuotannollisten investointien haku sähköistettiin Hyrrä-asiointipalveluun
- Taas märkä kevät venytti kylvöjä ja muutti viljelysuunnitelmia

- **2022 – Ukrainan sodan alkamisen vuosi:**

- Maatiloille postitettiin viimeisen kerran päätukihaun avautumisesta ja oleellisimmista tukiehtomuutoksista kertova paperikirje. Vain tukipäätökset ovat enää, tuensaajan niin halutessa, paperimuodossa.
- Ensimmäistä kertaa varoitettiin tuenhakijoita ennakkoon tiedotteella 24.5. siitä, että on hyvä varautua yleensäkin siihen, että verkkotunnistautumisessa voi esiintyä häiriöitä tukihaun aikana = LÄHETÄ HAKEMUS HYVISSÄ AJOIN!
- Päätukihaku oli auki 5.5.-15.6. Vipu-palvelussa 15.6. esiintyneiden häiriöiden vuoksi hakua jatkettiin päivällä 16.6. saakka
- Sitoumuksiin ja sopimuksiin tehtiin vuoden jaksot kolmannen kerran peräkkäin
- Sota Ukrainassa aiheutti komission poikkeuspäätöksellä ekologisen alan viherkesantojen viljelyyn oton

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority



MAASEUDUN KEHITTÄMISSATO

VUOSINA 2014–2022
(ELY-keskukset)



Toimintaympäristö muuttunut

- **Ilmastonmuutos, kestävyys, hiilijalanjälki, digi, kiertotalous, elinkaarinäkökulma, kulutustottumukset, pandemia, sota, inflaatio, energiakriisi, väestömuutokset**

→ Toimintaympäristön muutosten ennakointiin kiinnitetään huomiota aiempaa enemmän. Esim. ymmärrys vastuullisen ruokaketjun merkityksestä on lisääntynyt ja siihen liittyvä osaaminen kasvanut. Kriisit ovat nostaneet kotimaisen ja lähiruoan arvostusta sekä ymmärrystä omavaraisuudesta.

Edistetään vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukykyä

Onnistuimme

- Investointiaktiivisuuden säilyminen maataloilla ja yrityksissä, myös tuotantomäärät säilyneet kohtuullisen hyvin
- Luomutuotannon peltopinta-alan myönteinen kehitys
- Alkutuotannon varautumisvalmiuden ylläpitäminen
- Neuvo-korvauksissa kovaa kysyntää

Haasteita

- **Maatalouden kannattavuus- ja kustannuskriisi**
 - Ruoantuotannon turvaaminen, viljelijöiden jaksamisen tukeminen
- Sukupolvenvaihdosten ja omistajavaihdosten vähäisyys maataloilla ja yrityksissä
- Maailmanlaajuinen tilanneherkkyys, markkinatilanteen epävakaus



Kehittämissatoa ja tuloksia

→ Alkutuottajien, jalostajien ja kehittäjien yhteistyö on vahvistunut ja merkitys kasvanut → kehittämistyötä tehdään yhdessä koko ruokaketjun voimin

- Ammattimaisessa alkutuotannossa korostuneet erityisesti **talouden, tuotantopanosten ja ympäristön hallinta**
- Edelläkävijätilojen kehittäminen lisäksi tärkeää, että uutta osaamista ja tietoa saatettu kaikille tiloille maatilayritysten johtamisen kehittäminen, uudet tuotantomenetelmät jne.



Alkutuotannon kehittäminen

- **Hyvä ympäristön tila** tärkeänä perustana
- maan kasvukunto, biodiversiteetti, vesitalouden kestävyys & ravinteiden kierto
- kuormituksen vähentämisestä siirrytty ravinteiden kierrätykseen

- **Kestävät, älykkäät ja muuttuvat menetelmät** vastata mm. ilmastonmuutokseen → uudet lajikkeet, kasvinsuojelu, kastelu
- **Uusia avauksia:** uudet proteiinilähteet, valkuaisomavaraisuus, yrtit, uudet menetelmät, kuten vertikaaliviljely
- **Panostamalla eläinten terveyteen ja hyvinvointiin:** kilpailukykyä laatu, hyvinvointi, olosuhdeneuvonta, bioturvallisuus, kannattavuus, hyvinvointi, ymp.ystävällisyys, imago
- **EIP**

Monipuolistetaan maaseudun elinkeinoja, parannetaan kilpailukykyä ja luodaan uutta yrittäjyyttä. Lisätään maaseudun elinvoimaa ja elämänlaatua.



Onnistuimme

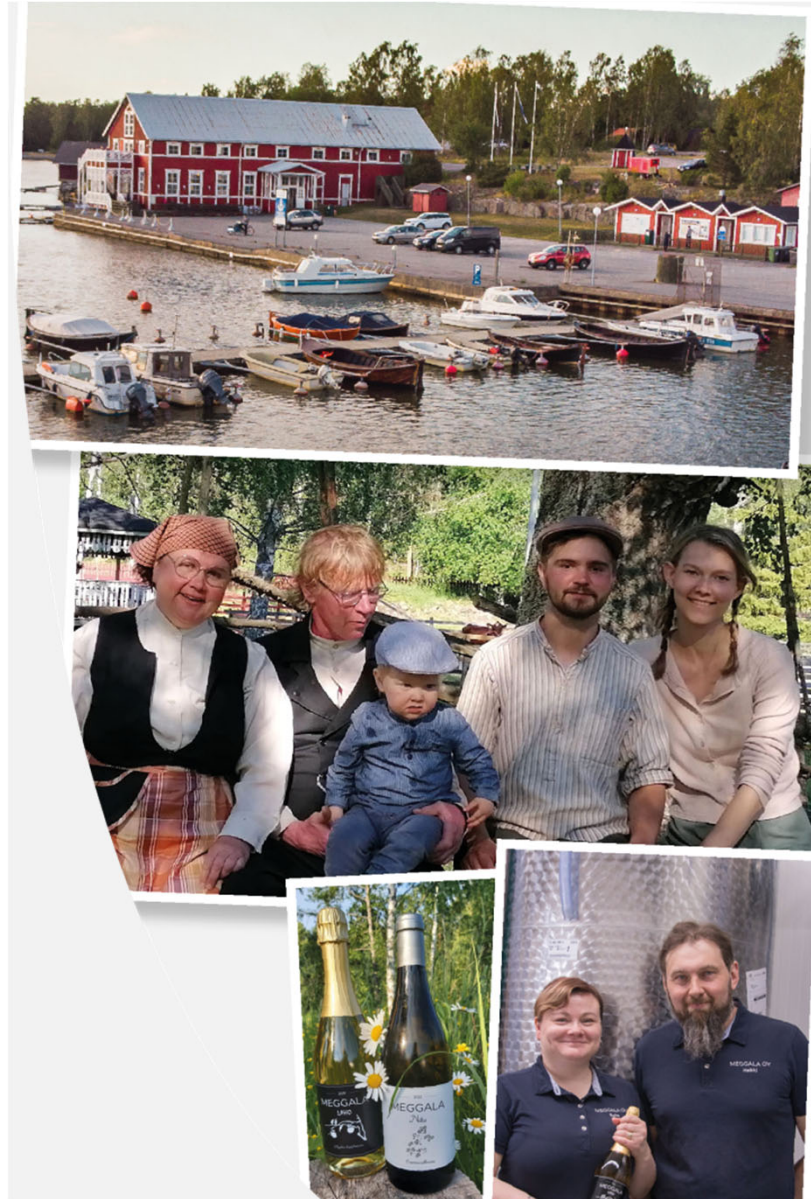
- Yritystukien kysyntä on pysynyt hyvällä tasolla
- Panostukset ruokaketjun ja matkailun yhteistyön lisääntymisenä ovat tuottaneet tulosta.
- Laajakaistahankkeiden hyvään kysyntään vastaaminen niukoilla resursseilla
- Alueiden välisten hankkeiden rooli korostui strategisesti tärkeissä painopistealueissa
- Leader-yhteistyön aktiivinen kehittäminen ja tiivistäminen

Haasteita

- Kriisien vaikutukset taloudessa ja yritystoiminnassa

Yritystukien myötä syntyi työpaikkoja ja liikevaihtoa

- Kehittämishankkeiden vaikuttavuus yritysrajoissa lisääntyi ja toimenpiteet jalkautuivat aina yrityksiin saakka.
- Yhteistyö- ja yritysryhmähankkeita hyödynnetty esimerkiksi matkailualalla - markkinatuntemukset, yhteistä tuotekehitystä kv-asiakkaille, kieliversiot nettisivut & aineistot, digitaalisuus, lisätty todellisuus



Osaamista ja investointeja energia-asioihin

- **Energiaratkaisut kohti uusiutuvia**→ tietoisuutta energiaratkaisuista ja vaihtoehtoista eri kohderyhmille
- Ilmastonmuutos ja hiilijalanjälki jokapäiväiseen keskusteluun ja toimintaan
- Aurinkopaneeli-investoinnit nousussa
- Biokaasu?
- EU:n metsäpolitiikka?



Toimeenpanon seurantamittarit

- Maaseutuohjelman 2014-2020 ja siirtymäkauden 2021-2022 hanke- ja yritystukien sekä maatalouden rakennetukien EU:n rahoitusosuus sidotaan mahdollisimman täysimääräisesti
 - Kysynnässä / varojen määrässä on aluekohtaisia eroja
- Käsittelyajat ovat olleet pääasiassa tavoitteiden mukaisia
- Asiakastyytyväisyys säilynyt tasaisesti hyvällä tasolla



Maaseutuohjelman seurantamittarit

Onnistuimme

- **Luotujen työpaikkojen määrä ylittää monilla alueilla tavoitteen**
- Yritysten **investointiaktiivisuus** on pysynyt kokoajan hyvällä tasolla
- Laajakaistoihin ja vesihuoltoon sekä reitistöihin tehdyt yleishyödylliset investoinnit hyödyttävät alueen asukkaita ja matkailijoita vuosia ellei jopa vuosikymmeniä
- Luomutuotantoon sitoutuneiden tilojen osuus on kasvanut, mutta valtakunnallisen tavoitteen saavuttaminen vaihtelee, myös luomupinta-ala on kasvanut merkittävästi

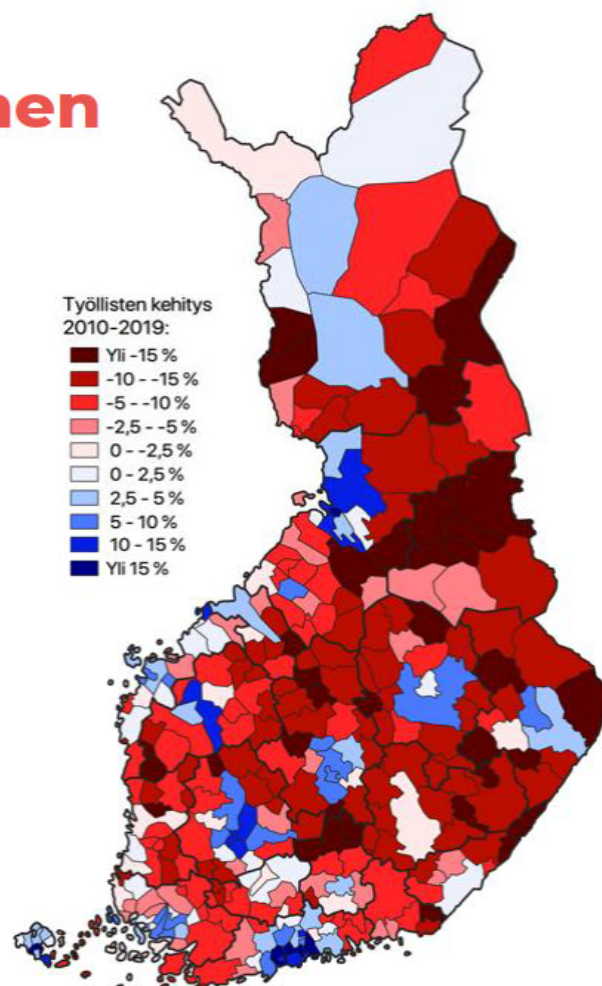
Haasteita

- Nuorten viljelijöiden aloitustukea on haettu koko kauden ajan vähäisesti
- Maatalousinvestoinnit keskittyvät (alueellisesti / maatilat)
- Väestö- ja työpaikkaennusteet

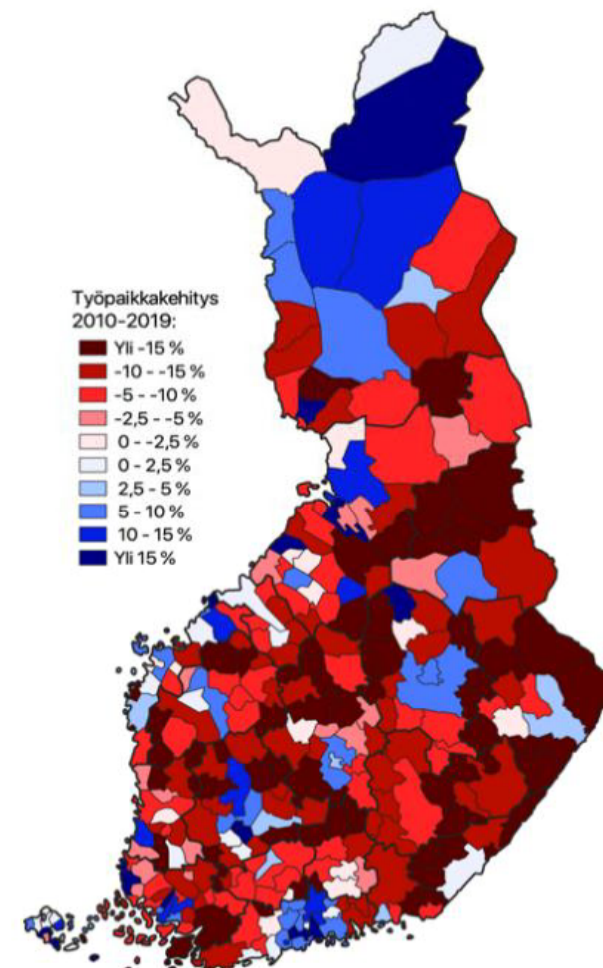


Työllisyysaste on kasvussa, mutta työllinen työvoima ei

- **Työllisyysaste vahvistui käytännössä kaikissa kunnissa vuosien 2010-2021 aikana.** Kehitys oli vahvaa etenkin maaseutualueilla, heikkoa kehitys oli lähinnä Helsingin seudulla.
→ Yhä suurempi osa työikäisestä väestöstä on aktivoitu osaksi työvoimaa.
→ Toisaalta ”työvoimareservi” on pienentynyt.
- **Työllinen työvoima taas supistui suurten kaupunkien ulkopuolella voimakkaasti** työikäisen väestön voimakkaan supistumisen seurauksena.
→ Voimakas työllisyysasteen kasvu ei pääsääntöisesti riittänyt kompensoimaan demografista supistumispainetta.
- **Vastaavasti työpaikkakehitys oli polarisoitunutta ja eriytynyttä.**

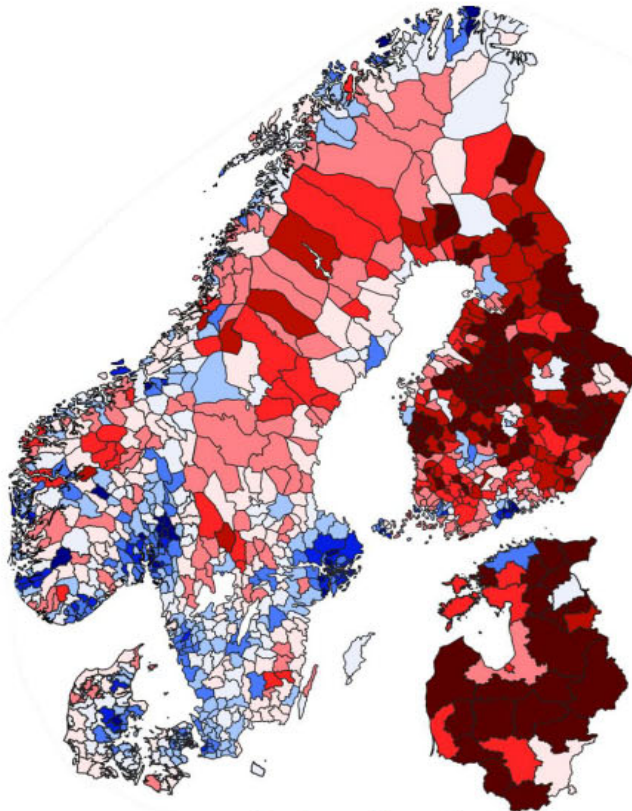


Työllisten kehitys
2010-2019

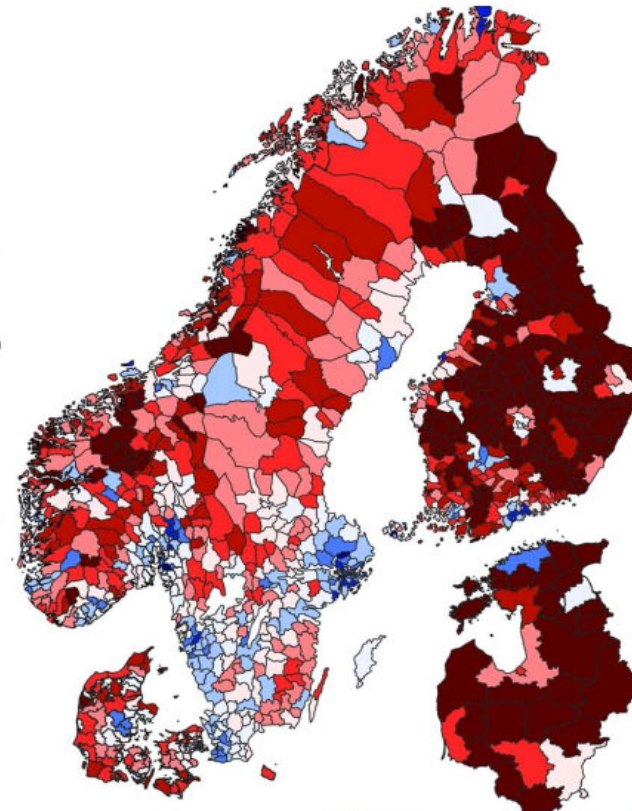


Työpaikkakehitys
2010-2019

Suomi on Pohjoismaiden aluetason väestönkehityksen ”musta lammas”



Ennustettu koko väestön kehitys lähialueen maissa 2020-2040



Ennustettu työikäisen väestön kehitys lähialueen maissa 2020-2040

Ennustettu työikäisen väestön (15–64-vuotiaat) muutos 2022-2040:

- Yli -20 %
- 15 - -20 %
- 10 - -15 %
- 5 - -10 %
- 0 - -5 %
- 0 - 5 %
- 5 - 10 %
- 10 - 15 %
- 15 - 20 %
- Yli 20 %

Lähteet:
Suomi: MDI:n vuoden 2022 väestöennuste; Ruotsi: SCB, Tanska: DST; Norja: SSB; Viro: Eesti statistika; Latvia & Liettua: Eurostat

Muutoksen mukana kehittyminen

Muutos vaatii kehittämistä yhteistyössä

→ Alueen eri kehittäjäasiantuntijat ovat lähteneet vastaamaan heti toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin ja alkutuotannon muuttuneisiin tarpeisiin

Sopeutumiseen ja toisaalta **muutoksien tuomiin mahdollisuuksiin** etsitty aktiivisesti keinoja

- uusia ratkaisuja & kokeiluja uudella tavalla
- **kestävät ja älykkäät** toimintatavat ja menetelmät
- uutta osaamista, tiedon soveltamista maakuntiin ja uusien yhteistyöverkostojen syntymistä



Hyvää elämää maaseudulla!



Leader-toimintaa 2014-2022

Seurantakomitean kokous 7.6.2023

*Ilkka Peltola
toiminnanjohtaja
Keskipiste-Leader ry*



Ihmisten kokoisille ideoille!



Mitä Leader työltä odotetaan?

”Rahoitusta, neuvontaa & toimintaa”

- Hankkeita?
- Tuloksia?
- Vaikuttavuutta?

=>Ehkä sittenkin Elämää maaseudulle,
Ideoita, Yhdessä tekemistä, Palavaa halua
maaseudun puolesta, Intohimoa kehittää



Leader - Menestystarina

- Suomen Leader työ Euroopan kärkeä
 - Tunnustettu asema aluekehittäjänä
 - Mahdollisuuksista ja tuloksista viestitään monipuolisesti
 - Valtakunnallinen vaikuttaminen edennyt
 - Poliitikoille tulee kirkastaa Leaderin erityisrooli muunakin kuin rahoittajana
- =>aktivointi, neuvonta, verkostotyö



Leader - Menestystarina

- Nuoriso Leader toiminta
- Leader työn laajentunut kohderyhmä
 - Yritykset, laajasti järjestöt, seniorit ym
- Viestintä paikallisesti ja valtakunnallisesti
 - => Tunnettavuus lisääntynyt
- Paikalliseen apuun turvaudutaan kriiseissä
- Yhteistyö => verkostot lisääntyneet
 - paikallisesti, kansallisesti, kansainvälisesti



”Pakollinen tulososio”

- 4 000 yritystukea
 - 6 000 hanketukea
 - Noin 4 000 uutta työpaikkaa
 - 3 milj tuntia talkoita
 - 60 milj €
- => 4 htv jokaisessa 54 Leader ryhmässä jokaisena vuonna läpi kauden 2014-2022!



Haasteita

- Elinkeinojen kehittämiseen panostettava
- Kipukohtia osassa Ely-Leader yhteistyötä
- Strategiaprosessi raskas
 - Alueiden yhdistäminen, tarpeellistako?
- Eurooppalainen Leader työn vaikuttavuus

"AINA VOI KUITENKIN PARANTAA"



Kiitosta hyvästä työstä!

- Viranomaisyhteistyö positiivista ja kumppanuuteen pohjaavaa
- Hankehallintoa yritetty ja onnistuttu keventämään
- Siirtymäkausi onnistunut, ei pitkää taukoa



A large group of approximately 100 people, including men and women of various ages, are posed on a grand, ornate staircase. The staircase features intricate metal railings and a checkered tile floor. The group is arranged in many rows, filling the width of the staircase. In the top right corner, there is a green rectangular box containing the word "KIITOS!" in white, bold, sans-serif capital letters.

KIITOS!



MAASEUTU.FI

Maaseutuverkosto 2015-2022

Seurantakomitea 7.6.2023

Taina Vesanto

Sisältönä

- Tilastoja
- Tunnelmia
- Kokemuksia
- Ohryn toimintaa

Vuosien 2015-2022 varrella yhteensä

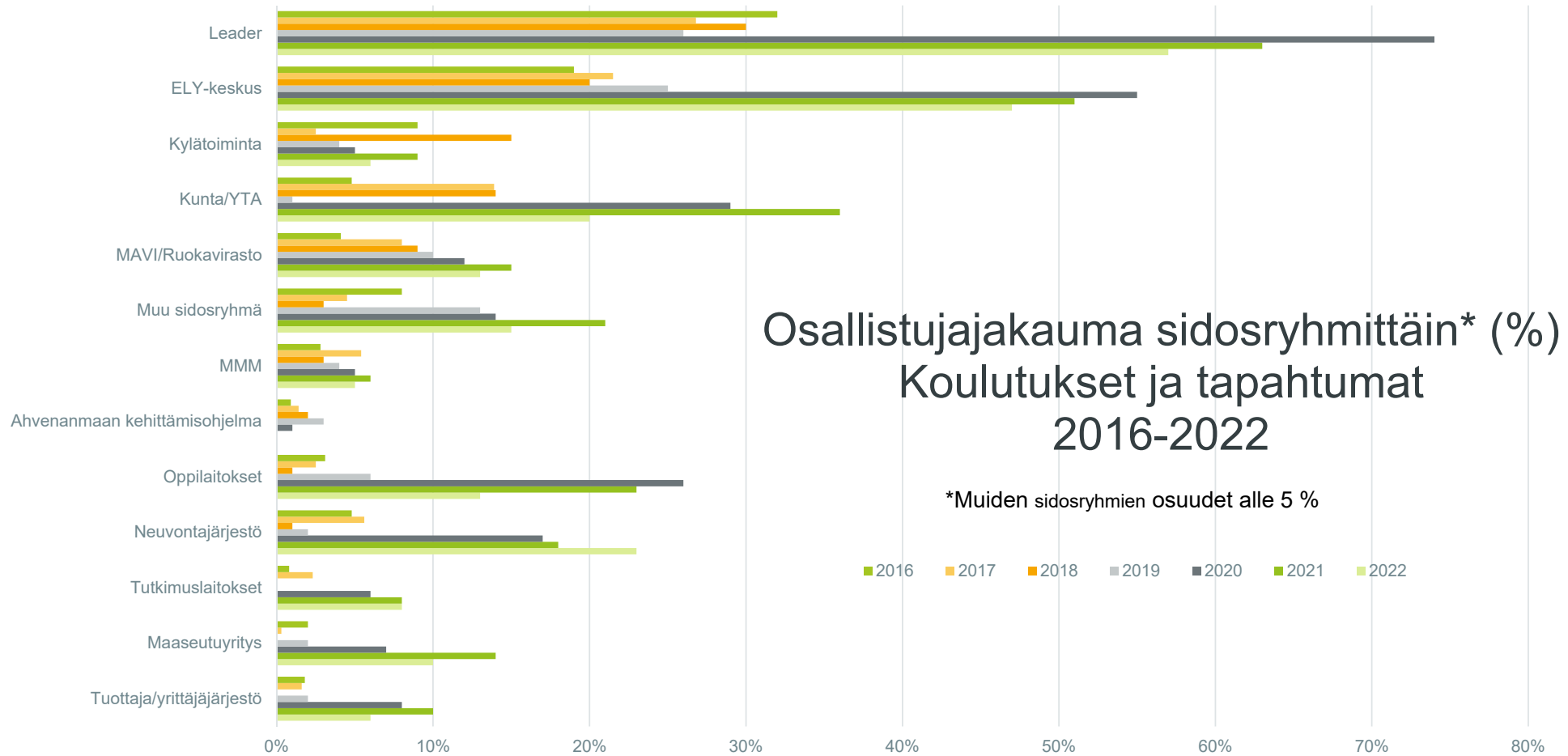
930
tapahtumaa

&

64 503
osallistujaa

Vuosi	Tapahtumien (seminaarit yms.) määrä	Osallistujien määrä
2015	124	7678
2016	193	7808
2017	104	6298
2018	130	10968
2019	82	4943
2020	73	6870
2021	97	13911
2022	127	6027

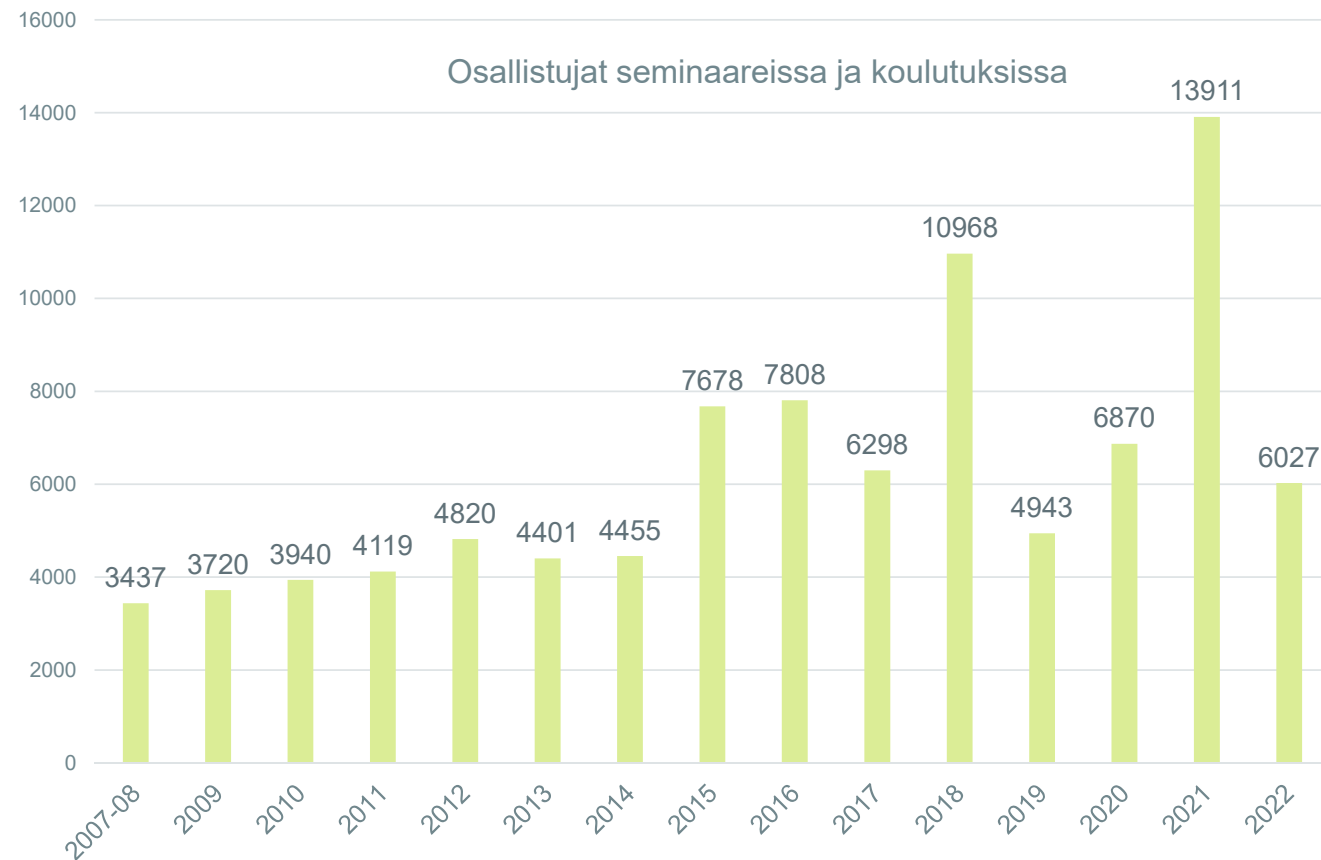
Näin tavoitimme eri sidosryhmiä



Seminaarien ja koulutusten lisäksi vuosiin 2015-2022 on mahtunut suuren yleisön tavoittavia messuedustuksia ja mm. Lähiruokapäivän tilaisuuksia. Kun nämä otetaan mukaan, osallistujapotti kasvaa entisestään:

185 130
osallistujaa

Katsaus vielä kauemmas historiaan - osallistujamäärät seminaareissa ja koulutuksissa 2007-2022



6.6.2023

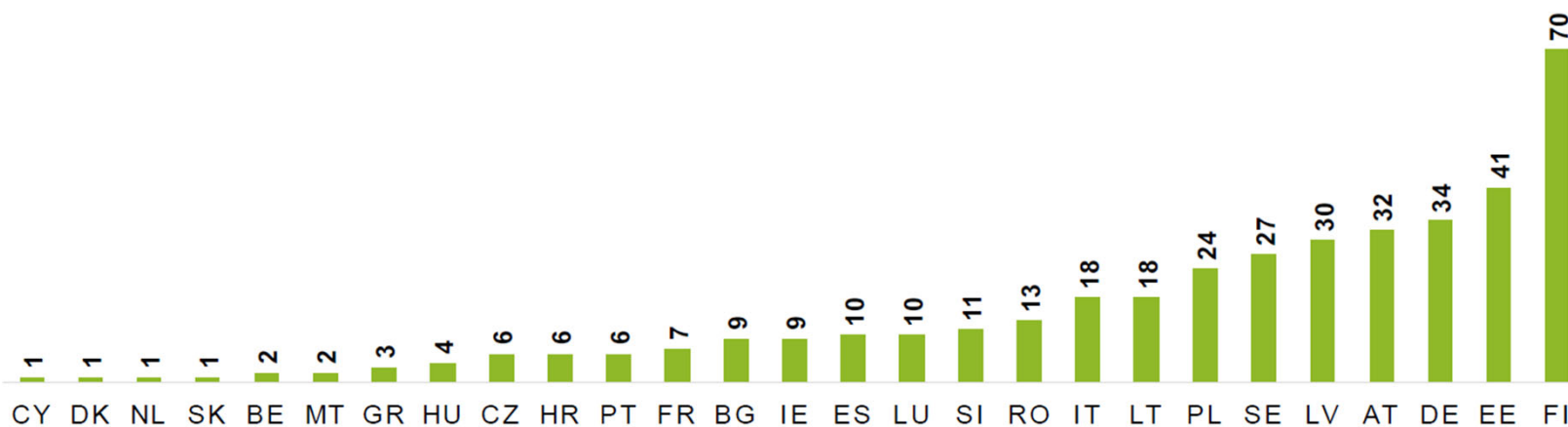
Suomi on kansainvälisten hankkeiden ykkönen!



EU CAP NETWORK PRESENTATION

Notified TNC projects (SFC, March 2023)

MEMBER STATES (TNC PROJECTS WITH MIN. 1 PARTNER)



Tekninen apu 2015-22: yhteensä 11,1 milj. €

Rakenne

4,57 milj. €,
josta 99,6%
palkkoihin

&

Toimintasuunnitelman toteutus

6,53 milj. €,

41% viestintään
30% hyviin käytäntöihin
29% koulutukseen

Jäljellä 4/23
320 000 €,
joka käytetään
toimintasuunni-
telman 2023
toteuttamiseen

Teemoissa toimeksi – uusia verkostoja joka kerta mukaan

- 2015-2016
 - Ympäristö ja ilmasto,
 - Innovaatiot,
 - Nuoret
 - Yrittäjyys ja elinkeinot
- 2017-2018
 - Maaseudun hyvinvointi
 - Yrittäjyys
- 2019-2020
 - Tulevaisuuden tuottajat
 - Älykkäät kylät -työryhmä
- 2021-2022
 - Vihreä kasvu,
 - Monipaikkaisuuden mahdollisuudet

Uudet käytänteet/Maaseutuverkosto mukautuu maailman menoon

- **Koko kauden tärkein kyky – reagointi kulloisenkin ajan vaatimukseen**
- Alkuvuosina
 - Ohryn strategiset linjaukset
 - Utiskirje
 - Palvelupaketit saivat alkunsa
 - Ohjelman lanseerauskampanja
 - EIP-innovaatioryhmät
 - Osta tilalta, siitä jatkopolku Lähiruokapäivään
- Keskivaiheilla
 - Maaseutu.fi uudisti ilmeensä
 - Maaseutuverkostotoiminnan ensimmäinen väliarviointi
 - Amaze me Leader -leirillä Etelä-Savossa

Uudet käytänteet/Maaseutuverkosto mukautuu maailman menoon

- **Koko kauden tärkein kyky – reagointi kulloisenkin ajan vaatimukseen**
- Vielä ennen koronaa
 - Maaseutu2030-prosessi
 - Ravinnekierätyksen innovaatioleiri
 - Rural Inspiration Awards
- Koronakausi
 - Virtuaalisuus, etäily ja verkkoseminaarit
 - maaseutuverkoston tapahtumat entistä paremmin saavutettavissa
 - CAP27-seminaarissa osallistujia oli yli 900

Uudet käytänteet/Maaseutuverkosto mukautuu maailman menoon

- **Koko kauden tärkein kyky – reagointi kulloisenkin ajan vaatimukseen**
- Vähän ennen uutta kautta
 - Innovaatiotori KoneAgriassa
 - Ensimmäinen Verkostoaamu maaliskuussa 2021
 - 210 miljoonaa euroa EU:n elpymisvaroja
 - Yhteistä EU:n maaseutuvisiota luomassa – Maaseutu2040-työpajoissa
 - Maaseutuverkosto.fi-alustan kehitystyö
 - Maaseutuverkosto – AgriHubi-kumppanuus

Viestintä on tärkeä osa työtämme

Aktiivista, laadukasta ja modernia viestintää koko kauden ajan

Joitakin napostelupaloja

- “Satakunnan ja Varsinais-Suomen Leader-ryhmien järjestämä LINC-seminaari toi kansainvälistä näkyvyyttä Lounais-Suomen alueelle ja synnytti uusia yhteistyökumppanuuksia.”
- “Suomen älykkäin kylä -kilpailu sai lähtölaukauksen valtaisan mediahuomion saattelemana”
- Puhdas valintakysymys –kampanja nosti esiin viljelijöiden arjen työtä ympäristökysymyksissä ja ilmaston muutoksen torjunnassa.”
- Leader-viisut villitsivät: Leader-ryhmät valitsivat ELY-keskusalueittain oman alueensa Leader-työn helmen, josta tehtiin kahden minuutin video.
- Koronakaudella 'Tee se Suomessa' vakiinnutti asemansa matkailusivustona – sen avulla tavoitettiin yli puoli miljoonaa suomalaista sosiaalisessa mediassa.

Juhlan paikat

- Ohryn linjaukset kauden alussa
- Leaderin 20-vuotista taivalta juhlistettiin syksyllä Hämeenlinnassa
- Ensimmäinen Maaseutuparlamentti Leppävirralla
- Toinen kolmepäiväinen Maaseutuparlamentti virtuaalinen, monipaikkainen tapahtuma
- Maaseutugaala
- Suomen menestys hankekilpailuissa
- Alueelliset gaalat

Toimintakertomus videona

<https://www.youtube.com/watch?v=dEmyNqGufKA>



MAASEUTU.FI

Jotta voisimme hyvin.